

(א) ונקרא אית' תמשוךך, (ב) ונאמרו סוף פ"ה, (ג) וע"י פסחים ג, (ד) סנהדרין ק, (ה) וע"י מוס' מגילה כ"א, (ו) סנהדרין ק, ע"ש ברכות מט, שם (לד), (ז) ו"ל רביב"ה, (ח) ו"ל אמר ד"ה אקדמך, (ט) כפי"א טס"פ: של ישראל.

תורה אור השלם

- 1 תמשוךך ליתןך בחבה ובחבל תשקיעך לשון: איוב מ כה
- 2 הוא ראשית דרבי אל הקשו יגש דרבו:
- 3 יתיתך פסיר מצולה ים ישים בכך קדקדך:
- 4 איתך מא כג תתום לשיבה:
- 5 איוב מא כד 5 יברו עליו תתרים יתברו: איוב מ ל
- 6 ויברך להם כרה גדולה ויאכלו וישתו וישלם ויחלבו אל אגניהם ולא יקפו עדו גודיר ארם לבוא בארץ ישראל:
- 7 הוישבת בגנים חקתך, לקולך השמעיעי:
- 8 כנען בידו מאנני מרמה לעשק אתה: הישע יב ח
- 9 מי יעץ זאת על צד המעטירה אשר תסירה שרים כנעניה נבברי ארץ: ישעיהו כג ג
- 10 התמלא שבבות עורו ומקבלך דגים ראש: איוב מ לא
- 11 פי ליתן חן הם לראשך ונעקם לגרונתך:
- 12 ותחשקו בו בצפור ותקשרו לגרונתך:
- 13 איוב מ כט ויחלבו גוים למרדך ומקלבים לנגחך תתן: ישעיהו ג ג
- 14 ושמתי כדכך שמשותך ושקיעך לאבני אקדח וכל גבולך לאבני חפץ: ישעיהו נד יב
- 15 אני יי אלהים אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים מידים לים יעדים ואשבר מטת עולכם ואלך אתכם קוממיות:
- 16 אשר בנינו בנטעים מגדלים בנינו בנתיבות בנות מחשבות תבנית ויחבל: תהלים קמד יב
- 17 וברא יי על כל מכון הר ציון ועל מקראך עון יקום ועשן ונגה אש להבה ילקח כי על כל כבוד חפצה: ישעיהו ד ה
- 18 ונתתה מהודך עליו למען ישמעו כל עדר בני ישראל: מדרב כו ב
- 19 בעדן גן אלהים תבנית כל אבן יקרה מסבתך אדם פתך וקולם תרשים שדם ופשפה פסיר נפך וברקת וקרב מלאכת חפץ ונקבך כך ביום הקראך מונג: יחזקאל כח יג

הגהות הב"ח

(א) גמ' המלא בשבות וכו': (ב) שם על זכא עשין לו צל שנאמר:

לעני רש"י

קרבונקל"א. אקדח (אבן יקרה).

המוכר את הספינה פרק חמישי בבא בתרא עה.

קניגיא. ידית חיות בקשת ורומח. כל מיני ידה קרוי כן וכן נשחטת מולין (דף ס:) וכי משה רבינו קניגי או בליסטרי היה: **הסמשוך כו'.** וכי אלה יכול לעשות קניגיא עם לוימן. מכלל דעמדה [לקניגיא]: **העושו יגש חרבו.** צהמות כתיב צלויצו. וה"ה עם לוימן: **מפני ריחו.** שמתוך שיט לו הכל וחמימות הרבה יוצא ריח קשה: **כמרקה.** כצמנים כמו רוקח מרקה (שמות ל) מתוך שהכנים ראשו לגן עדן: **סלמים סלמים.** שגראים חפירות עמוקות צים כחלמים של מחרישה: **אחריו.** כששמה יאיר נתיב היס: **אינו חוזר לאיטו.** מרוב המים שחסרו: **סוכה.** היינו מלמעלה גג וארבע דפנות מרעב רוחות. לל היינו סיכון בלא מחילות: **ותקשרנו.** היינו דבר מועט שקשרו לתלות צלוארו ממין קמיע: **שמשוטיך.** מומותיך: **פליגי נה.** כצמנים של חומות יושלים ממה יהיו אלו צמנים שעמידים להיות: **כדון וכדני.** כדברי זה וכדברי זה והיינו כדכוד משהס וישפה תצנה. ואע"פ שמקרא זה קדס לבני ר' חייא טובא יש לומר שכן נתנבל ישיעה כדברי כל המפרשים עמדה להצנות: (ח) **ותוקק עשה.** של רוחב צרום עשרים. והיינו אקדח לשון קודח שמוקק צהם ומשמע נמי אבן טובה שמאירה כאש קודחת כמו קודמי אש (ישעיהו ט): **אקדח.** קרבונקל"א צלמ"ו וצמגרוס יונתן אבני גומרא: **כביעתא דאולינא.** צלמ"ו עוף קטן ששמו תאליל: **קוממיות.** צלמ"ו קומות. שני ממי"ן דריש: **כשמי קומו.** של אדם הראשון. שמייעטו עד ק' אמה צמסכת חגיגה (דף יב): **ההיכל.** של בית שני שהיה רום מאה אמה ולפי קומתן ט' כרץ שערם גבוהים. וקשרו לר' יוחנן דאמר רוס עשרים: **לכווי דני ויקא.** לחלונות העשוין לאיר היינו שערך דקרא חלונות חומה: **ען יומס.** אחד ועשן צ' ונוגה ג' אש ד' להבה ה' כי על כל כבוד ו' חופה ז'. וז"ל כי על כל כבוד אינו מן החשבון אבל וסוכה מהיה ללל יומס דמנין ליה לכיפיה דהאי קרא הוה השביעי והאי על כל כבוד לדמפרשי' צממון אמת: **שעיניו לרום.** שלל להנחות מנכסיו: **נכוס.** חופתו של קטן מחופתו של הצירי הגדול ממנו: **שחאותו הדור.** שראו משה ויהושע: **אוי לה לאוסה נושה.** צמונן מועט נתמעט הכבוד כל כך שהיה יהושע היה נציח ומלך כמשה ולא יכול להגיע לכבודו: **צעדן גן אלהים היית.** צמירס מלך צור כתיב. וכי סבור אמה להיות כאלם הראשון שהיה בגן עדן והיו לו כל החופות הללו אודם פטדה וגו' עד זה הרי עשר. אבל כל אבן יקרה לא חשיב דכולל וחל"כ מפרש מאי כל אבן יקרה דאמרן אודם פטדה וגו': **וזה א"ר יוחנן וגרוע שצבולן זה וכו'.** וזה אקרא קא מהדר לפרושי גרוע שצבולן וזה מכלל דחשבון יומר מדאי: **בך נסתכלם.** כשבראתי עולמי שאתה עתיד למרוד ולעשות עלמך אלה וצראתי צאלם נקבים שמוציאין ריעי תוף חלול הוה ומנוקב ציוס הנראך כנרא לו ציוס כווננו הנקבים צאלם וקנסתי

עה. מוסף רש"י

פליגי בה תרי מלאכי ברקיע. ולאיהו אמר להן כדאמר פרק מי שהולאיהו (עירובין דף מג.) לאו אליהו אמריננו: **חד אמר ישפה וחד אמר שהם ואמר הקב"ה בדין ובדין.** ר"ת ל"ג לה וליה דגרסי ומפרשי דקאי אכמוצ דלעיל הנני מרביץ צפוך אבניך ויסדתיך צספיריס פירוש כדון וכדני היינו פוך וספיר דלעיל יהיו שמשותיך וכן מוכח צפסיקתא דמפרש מאי כדכד רבי אבא אמר כדון וכדני והסם לא איירי לא מלאכי ולא אמוראי אלא דלאי קאי אסוף וספיר כדכתיב לעיל:

ומרתיה כל מימות שבמצולה שנאמר ³ ורתיה כסיר מצולה ואלמלא מכנים ראשו לגן עדן אין כל בריה יכולה לעמוד בריחו שנאמר ³ ישים כמרקה ובשעה שצמא עושה תלמים תלמים בים שנאמר ⁴ אחריו יאיר נתיב אמר רב אחא בר יעקב אין תהום חוזר לאיתנו עד שבעים שנה שנאמר ⁴ יחשוב תהום לשיבה ⁵ ואין שיבה פחותה משבעים אמר רבה א"ר יוחנן עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים מבשרו של לוי'תן שנאמר ⁵ יכרו עליו חברים ואין כרה אלא סעודה שנאמר ⁶ ויכרה להם כרה גדולה ויאכלו וישתו ואין חברים אלא תלמידי חכמים שנאמר ⁷ היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני והשאר מחלקין אותו ועושין בו סחורה בשוקי ירושלים שנאמר ⁵ יחצוהו בין כנענים ואין ² כנענים אלא תגרים שנאמר ⁸ כנען בידו מאזני מרמה לעשק אהב ואי בעית אימא מהכא ⁹ אשר סוחריה שרים כנעניה נכברי ארץ ואמר רבה א"ר יוחנן עתיד הקב"ה לעשות סוכה לצדיקים מעורו של לוי'תן שנא' ¹⁰ התמלא ⁶ בסוכות עורו זכה עושין לו סוכה לא זכה עושין לו ⁹ צלצל שנאמר ¹⁰ ובצלצל דגים ראשו זכה עושין לו צלצל לא זכה עושין לו ענק שנאמר ¹¹ וענקים לגרונותיך זכה עושין לו ענק לא זכה עושין לו קמיע שנאמר ¹² ותקשרנו לנערותיך והשאר פורסו הקב"ה על חומות ירושלים וזיוו מבהיק מסוף העולם ועד סופו שנאמר ¹³ והלכו גוים לאורך ומלכים לנגוה ורחץ: ¹⁴ ושמתי כדכד שמשותיך א"ר שמואל בר נחמני פליגי תרי מלאכי ברקיעא גבריא ומיכאל ואמרי לה תרי אמוראי במערבא ומאן אינון יהודה וחזקיה בני רבי חייא חד אמר שוהם וחד אמר ישפה אמר להו הקב"ה להוי כדון וכדני ¹⁴ ושעריך לאבני אקדח כי הא ⁷ דיתבי רבי יוחנן וקא דריש עתיד הקב"ה להביא אבנים טובות ומרגליות שהם שלשים על שלשים וחוקק בהן עשר על עשרים ומעמידן בשערי ירושלים לגלג עליו אותו תלמיד השתא כביעתא דציצלא לא משכחינן כולי האי משכחינן לימים הפליגה ספינתו בים חזא מלאכי השרת דיתבי וקא מינסרי אבנים טובות ומרגליות שהם ל' על ל' וחוקק בהן עשר ברום עשרים אמר להו הני למאן אמרו ליה שעתיד הקב"ה להעמידן בשערי ירושלים אתא לקמיה דרבי יוחנן אמר ליה דרוש רבי לך נאה לדרוש כאשר אמרת כן ראיתי אמר לו ריקא אלמלא ¹⁵ (לא) ראית לא האמנת מלגלג על דברי חכמים אתה ¹⁵ נתן עיניו בו ונעשה גל של עצמות מיתבי ¹⁵ ואולך אתכם קוממיות רבי מאיר אומר מאתים אמה כשתי קומות של אדם הראשון רבי יהודה אומר מאה אמה כנגד היכל וכתליו שנאמר ¹⁶ אשר בנינו כנטיעים מגודלים בנעוריהם בנותינו כזויות מחוטבות תבנית היכל כי קאמר ר' יוחנן לכווי דבי זיקא ואמר רבה א"ר יוחנן עתיד הקב"ה לעשות שבע חופות לכל צדיק וצדיק שנאמר ¹⁷ וברא ה' על כל מכון הר ציון ועל מקראיה ענן יומם ועשן נוגה אש להבה לילה כי על כל כבוד חופה מפני מלמד שכל אחד ואחד עושה לו הקדוש ברוך הוא חופה לפי כבודו עשן בחופה למה אמר רבי חנינא שכל מי שעניו צרות בתלמידי חכמים בעולם הזה מתמלאות עיניו עשן לעולם הבא ואש בחופה למה אמר רבי חנינא מלמד שכל אחד ואחד נכוח מחופתו של חבירו אוי לה לאותה בושה אוי לה לאותה כלימה כיוצא בדבר אתה אומר ¹⁸ ונתתה מהודך עליו ולא כל הודך זקנים שבאותו הדור אמרו פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה אוי לה לאותה בושה אוי לה לאותה כלימה אמר רבי חמא ¹⁹ (בר) חנינא עשר חופות עשה הקדוש ברוך הוא לאדם הראשון בגן עדן שנאמר ¹⁹ בעדן גן אלהים היית כל אבן יקרה וגו' מר זוטרא אמר אחת עשרה שנאמר כל אבן יקרה אמר רבי יוחנן וגרוע שבכולן זהב דקא חשיב ליה לבסוף מאי ¹⁹ מלאכת תופיך ונקבך כך אמר רב יהודה אמר רב אמר לו הקדוש ברוך הוא לחירם מלך צור כך נסתכלתי ובראתי נקבים נקבים באדם ואיכא דאמרי הכי קאמר כך נסתכלתי וקנסתי

כדכד. אבן טובה וכן שמה, שמשותיך. חלונות שהשם זורה בסס, כמו (הלים פד) שמש ומגן היינו שמש ממש (סנהדרין פ) א: לשון חומה (סוטה י). לאבני אקדח. שהקב"ה מוקקן כנמקד עת שמוקק צהם עשר ברום עשרים (סנהדרין פ). גל של עצמות. שמת, דלסת שמת נעשה גל של עצמות (סוטה ו): כמת שנקב כצרו ופכל מונן הרבה (שבת לד).

רבינו גרשום

קניגיא. מלחמה: שנאמר התמשוך ליתןך בחבה. כלומר כך אמר לו הקב"ה לאיוב וכי אתה יכול למשוך ליתןך בחבה: ובחבל תשקיעך לשונך. כמו שפשה ע"י מלאכי: כמרקה. דבר שמריח: עושה תלמים בים. כשהוא שותה מכאן התלם גדול מצד אחד שאינו שותה: שנאמר ואחריו יאיר נתיב: כלומר נראה נתיב של ים שהוא שותה: צלצל. צל מעל ראשך: עושין לו קמיע. דבר הנקשר ותלוי של צנור: אמר להן הקב"ה כדון וכדני. להכי איקרי כדכד כלומר כדברי זה וזה משהו וישפה יהיו מותקנים: וחוקק בהן עשר ברום ורחב ברום עשרים. כרי שיכנסו ויצאו באותה חקיקה כמו שעושין כפתח והכי משמע ליה עשירי: כביעתא דציצלא. אלמא דכנגד קומתן צריך להם פתח שיצאו ויכנסו בוקיפה וקשיא לר' יוחנן דאמר לעיל חקק בהן עשר ברום עשרים ותו לא. ומשני כי אמר ר' יוחנן ברום עשרים לכווי דבי זיקא. כלומר לחלונות קאמר שתהא הרוח מנשבת בהן: ענן יומס א' ועשן ב' ונגה ג' אש ד' להבה ה' כי על כל כבוד ו' חופה ז': אוי לה לאותה בושה: שהיה לו לאותו הנגוד מחבירו שלפי שחטא ליקח: אוי לה לאותה בושה: שנגרע יהושע משה: אודם א' פטדה ב' ויהלום ג' תרשיש ד' שחם ה' וישפה ו' ספיר ז' נפך ח' וברקת ט' וזהו י' בך נסתכלתי. כשבראתי עולמי שאתה עתיד למרוד ועושה עצמך אלה. ובראתי באדם נקבים נקבים. שמוציא רעי.

ובצראתי צאלם נקבים שמוציאין ריעי תוף חלול הוה ומנוקב ציוס הנראך כנרא לו ציוס כווננו הנקבים צאלם וקנסתי

ב א מיי פ"ג מהל' מסירה ה' ג סמג ענין פנ' טוש"ע ח"מ סי' קל"ח ענין פנ' ז':

ג ג טוש"ע ח"מ סי' קל"ח ענין א' חכמים וסי' קל"ח ענין ח':

ד ג ד מיי' שם סי' ה' ו' סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קל"ח ענין ג':

◆◆◆

מוסף רש"י

בשערה. כגון שיער שנגלגל הסוס (קדושין ב"ב.) בשליף. משאוי (שם).

◆◆◆

רבינו גרשום

וקנסתי מיתה על אדם. היינו ונקיבך כן כלומר בכריה ביום מיתה: שיתקראו על רב פפא ש"מ. ממש יקראו לתם. אל תקרי' ה' שמה אלא ה' שקה: ותלת פרסי הות. בארבה: אמר רב פפא ש"מ. מרקומי עיבא להעלאת ירושלים דהאי עיבא תלת פרסי מילי מארעא: פירות תשב ירושלים מה פירות הללו ישאון להם שיעור בבנין ישובו אלא כמה שרצוין האנשים כן ירושלים לא תהיה לה שיעור: אמר ריש לקיש עתיד הקבי"ה להוסיף על ירושלים אלה קפל מגדלים אלה טפח נגאות וכו'. כל השכל הללו בנימטריא יד שכל אתות ואת כעין שהוא עולה בנימטריא כן אלה פעמים יהיה מרחק על כל פעם ופעם תלת פרסי וכן כל הני אותיות הללו עשין למעלה מזה מפני רב בני אדם: ואם ל' ירושלים הן וכו'. שלשה מדורין זה על גב זה: המורכ ספינה לחבירו. כיון שמשך בה כל שהוא אפי' ראשה האחד במים קנה: אחזה בטלפי שמסר לה ואחזה בטלפי הבתמה ובשליף שעליה אותה משוי שמשימין על גבה: אפי"פ שלא הויה. לבתמה: לימא רב דאמה. כיון שמשך בה כל שהוא קנאה הוא דאמר כתיב דאמה כיון דעקרה יד ורגל קנאה: ואפי"ג דעקרה יד או רגל. אינך רגלים בדוכתה קיימין ולא הויה משיכה עו שתהליך מלא קומתה: אבל ספינה כיון דנייה לה פורתא. במים נייה לה כולה והויא משיכה מעליא: איך נמי למיעקר קיימא. וכמו דעקר לה מכל וכל דמי והויא משיכה מעליא: אבל ספינה. דלא ממילא למיעקר קיימא או משך לה כולה קנאה ואי לא לא: ואותיות. כלומר שנותן אדם לחבירו שטרות כדי למיקני בהם כיון שמשכך קנאם.

(ז) **טפף** גינאות. פי' גינות שוות שצנויות צנין שזה שאין מוספת ומגרעת צוה וצוה כמו הלוך וטפוף תלכנה (ישעיה ג) וכמו (יומא דף מת.) מדה לא מחוקה ולא גדושה שנקראת טפופה: **קפלא** מגדלין. קפל הן עמודין ^(א) שוין למגדלין וצנין גבוה כדאמר באגדת ויקרא קפלאות של צרול מה עמודים קפלאות מלמעלה ובסיסאות מלמטה והן באמצע כך פרשיות ^(ב) נדרשות לפניהם ולאחריהם: ‏

אחזה במלפּה. פריצ"א דמסירה צעינן מיד ליד ומיימי ראייה מפ"ק דצ"מ (דף ט: וס) דאמר מאי לשון מסירה כאלס שמוסר דבר לחבירו ואמר נמי התם מסירה מחבירו קנה במציאה ובנכסי הגר לא קנה דמאן מסר ליה למיקני משמע דצעינן מסירה מיד ליד ואין נראה דהא קמי הכא אחזה בטלפה ^(א) משמע דצעלמו אחזה ורבינו שמואל פירש נמי אחזה בטלפה צמזמות המוכר ועוד דאמר לקמן גבי מסירה כל היכא דאמר ליה לך חוק וקני כ"ע ל"פ דקנה ואי צעינן מסירה מיד ליד לא הו"ל למימר לך חוק וקני אלא תא חוק וקני והאי דאמר בצבא מליעא ^(ס) כאלס המוסר דבר והא דאמר במציאה ונכסי הגר מאן מסר ליה היינו מי יאמר לו לך חוק וקני דליקני באחזה צעלמא ^(א):

אע"ג דעקרה יד ורגל בדוכתה קיימא ^(א). וא"ת אמאי נקט מלא קומתה כיון דסגי צעקרת שמי קיים ושמי רגלים וש לומר דעקרת ידה ורגליה קרי מלא קומתה: חסורי

וקנסתי מיסה. והיינו מופיך הקצר שהוא חלול כמו תוף: **נקראו על שמו**. שיהא שמש ה': אל תקרי. ה' שמה אלה ה' שמה: **לומר לפניהם**. מללכיס יאמרו: **שמע מינה**. מדקדמני עיבא להעלאת ירושלים דהוי עיבא לתלא פרסי: **מילי**. מארעא: **למוד את ירושלים**. לעשותה קטנה:

פרוות ששז ירושלים. מה פרוות הללו אין להן שיעור צנין ישובן אלא כמה שרצוין צונין אף ירושלים כן: **אמר ריש לקיש**. ירושלים דהויא תלתא פרכי עמיד הקצ"ה להוסיף צה מגדלים צאלף פעמים בחשבון קפ"ל וגינאות צאלף פעמים טפ"ף. כל הני גימטריאות הן והאי דהאר"ך בצמינין כי האי גוונא היינו משום ללשון הגון הוא בעירס צלא חשבון וסד החשבון צמיצה המתפעלת: **אלף ושני שיל"ה**. שנים ואלף פעמים בחשבון גימטריא שיל"ה: **ליו"ט**. גימטריא הוא: **טוטפראות**. קטנים מצירניות: **הכי גרסינן ק"פ אלף שוקים של מוכרי ליקי קדירה**. מין ממלכ: **שלש ושלישים פעמים**. פשטיה דקרא מיירי צמל"ה והכא יתורא דכתיב פעמים קדיש דמשמע ג' ירושלים וככל אחת שלשים פעמים זו למעלה מזו אי נמי פעמים זה ע"ג זה בצלשים ^(א): **אס ירושלים**. דלעולם הצא גדולה צארוך כשלש ירושלים שהיתה ככר: **כל אחת ואחת יפו צה**. בכל צית וצית שלשים מדורות למעלה זה על גב זה: **אימער ספינה**. מאימתי מהא קנייה ללוקח שלא יוכל מוכר לחזור צו דהא צמטלטלין אין מעות קונות אלא משיכה או רשות: **כל שהוא**. טפח או חזי טפח: **עד שימשוך את כולה**. שיבא סוף הספינה צמקוס שהיה ראשה עומד דהיינו שעקרה כולה חוץ למקומה: **כ"ז**. צהמה גסה נקנית צמסירה ^(א) [דמתן צפרק ראשון דקדושין (כה): צהמה גסה נקנית צמסירה] והדקה צמשיכה וצכר"א צעלמ"א הוא דהא אורחה צהכי והא אורחה צהכי: **אחזה** הלוקח: **צעלפה**. צרגלה צמזמות המוכר: **וצשליף**. אמתחת וקשור לצהמה ואפי"פ שלא הזויה ממקומה קנאה: **כ"ז**. דקה נקנית צמשיכה: **יד ורגל**. היינו משיכה כל שהוא כרב: **מלא קומסה**. דהיינו עקירת ארבע רגליה: **צדוספה קיימא**. גוף הצהמה לא זוה ממקומה שהרי נשען על אידך יד ורגל שלא עקרה: **גדה כולה**. גס ראשה השני נמשך ממקוס שהיה שם: **אידך**. יד ורגל נמי למיעקר קיימי וכמי שהיא עוקרת דמי ויכ"ח דעקרה ארבעתן היינו עקירת כולה חוץ למקומה אבל ספינה דכי עקר לה משהו לא מנייל"ל מיעקר כולה ממקומה הלכך אי משיך לה כולה קני ואי לא לא: **לימא**. רצ ושמואל כהני תנאי דלקמן: **ואוסויה**. שטר חוב שמוכרו או נותנו לחבירו כדי לקנות את השטר ואת החוב צכמוצו קני ליה צמשיכה כשיבא לידו שימסור"ו לו המוכר: **ובצטר**

וקנסתי מיסה. והיינו מופיך הקצר שהוא חלול כמו תוף: **נקראו על שמו**. שיהא שמש ה': אל תקרי. ה' שמה אלה ה' שמה: **לומר לפניהם**. מללכיס יאמרו: **שמע מינה**. מדקדמני עיבא להעלאת ירושלים דהוי עיבא לתלא פרסי: **מילי**. מארעא: **למוד את ירושלים**. לעשותה קטנה: **פרוות ששז ירושלים**. מה פרוות הללו אין להן שיעור צנין ישובן אלא כמה שרצוין צונין אף ירושלים כן: **אמר ריש לקיש**. ירושלים דהויא תלתא פרכי עמיד הקצ"ה להוסיף צה מגדלים צאלף פעמים בחשבון קפ"ל וגינאות צאלף פעמים טפ"ף. כל הני גימטריאות הן והאי דהאר"ך בצמינין כי האי גוונא היינו משום ללשון הגון הוא בעירס צלא חשבון וסד החשבון צמיצה המתפעלת: **אלף ושני שיל"ה**. שנים ואלף פעמים בחשבון גימטריא שיל"ה: **ליו"ט**. גימטריא הוא: **טוטפראות**. קטנים מצירניות: **הכי גרסינן ק"פ אלף שוקים של מוכרי ליקי קדירה**. מין ממלכ: **שלש ושלישים פעמים**. פשטיה דקרא מיירי צמל"ה והכא יתורא דכתיב פעמים קדיש דמשמע ג' ירושלים וככל אחת שלשים פעמים זו למעלה מזו אי נמי פעמים זה ע"ג זה בצלשים ^(א): **אס ירושלים**. דלעולם הצא גדולה צארוך כשלש ירושלים שהיתה ככר: **כל אחת ואחת יפו צה**. בכל צית וצית שלשים מדורות למעלה זה על גב זה: **אימער ספינה**. מאימתי מהא קנייה ללוקח שלא יוכל מוכר לחזור צו דהא צמטלטלין אין מעות קונות אלא משיכה או רשות: **כל שהוא**. טפח או חזי טפח: **עד שימשוך את כולה**. שיבא סוף הספינה צמקוס שהיה ראשה עומד דהיינו שעקרה כולה חוץ למקומה: **כ"ז**. צהמה גסה נקנית צמסירה ^(א) [דמתן צפרק ראשון דקדושין (כה): צהמה גסה נקנית צמסירה] והדקה צמשיכה וצכר"א צעלמ"א הוא דהא אורחה צהכי והא אורחה צהכי: **אחזה** הלוקח: **צעלפה**. צרגלה צמזמות המוכר: **וצשליף**. אמתחת וקשור לצהמה ואפי"פ שלא הזויה ממקומה קנאה: **כ"ז**. דקה נקנית צמשיכה: **יד ורגל**. היינו משיכה כל שהוא כרב: **מלא קומסה**. דהיינו עקירת ארבע רגליה: **צדוספה קיימא**. גוף הצהמה לא זוה ממקומה שהרי נשען על אידך יד ורגל שלא עקרה: **גדה כולה**. גס ראשה השני נמשך ממקוס שהיה שם: **אידך**. יד ורגל נמי למיעקר קיימי וכמי שהיא עוקרת דמי ויכ"ח דעקרה ארבעתן היינו עקירת כולה חוץ למקומה אבל ספינה דכי עקר לה משהו לא מנייל"ל מיעקר כולה ממקומה הלכך אי משיך לה כולה קני ואי לא לא: **לימא**. רצ ושמואל כהני תנאי דלקמן: **ואוסויה**. שטר חוב שמוכרו או נותנו לחבירו כדי לקנות את השטר ואת החוב צכמוצו קני ליה צמשיכה כשיבא לידו שימסור"ו לו המוכר: **ובצטר**

וקנסתי מיסה. והיינו מופיך הקצר שהוא חלול כמו תוף: **נקראו על שמו**. שיהא שמש ה': אל תקרי. ה' שמה אלה ה' שמה: **לומר לפניהם**. מללכיס יאמרו: **שמע מינה**. מדקדמני עיבא להעלאת ירושלים דהוי עיבא לתלא פרסי: **מילי**. מארעא: **למוד את ירושלים**. לעשותה קטנה: **פרוות ששז ירושלים**. מה פרוות הללו אין להן שיעור צנין ישובן אלא כמה שרצוין צונין אף ירושלים כן: **אמר ריש לקיש**. ירושלים דהויא תלתא פרכי עמיד הקצ"ה להוסיף צה מגדלים צאלף פעמים בחשבון קפ"ל וגינאות צאלף פעמים טפ"ף. כל הני גימטריאות הן והאי דהאר"ך בצמינין כי האי גוונא היינו משום ללשון הגון הוא בעירס צלא חשבון וסד החשבון צמיצה המתפעלת: **אלף ושני שיל"ה**. שנים ואלף פעמים בחשבון גימטריא שיל"ה: **ליו"ט**. גימטריא הוא: **טוטפראות**. קטנים מצירניות: **הכי גרסינן ק"פ אלף שוקים של מוכרי ליקי קדירה**. מין ממלכ: **שלש ושלישים פעמים**. פשטיה דקרא מיירי צמל"ה והכא יתורא דכתיב פעמים קדיש דמשמע ג' ירושלים וככל אחת שלשים פעמים זו למעלה מזו אי נמי פעמים זה ע"ג זה בצלשים ^(א): **אס ירושלים**. דלעולם הצא גדולה צארוך כשלש ירושלים שהיתה ככר: **כל אחת ואחת יפו צה**. בכל צית וצית שלשים מדורות למעלה זה על גב זה: **אימער ספינה**. מאימתי מהא קנייה ללוקח שלא יוכל מוכר לחזור צו דהא צמטלטלין אין מעות קונות אלא משיכה או רשות: **כל שהוא**. טפח או חזי טפח: **עד שימשוך את כולה**. שיבא סוף הספינה צמקוס שהיה ראשה עומד דהיינו שעקרה כולה חוץ למקומה: **כ"ז**. צהמה גסה נקנית צמסירה ^(א) [דמתן צפרק ראשון דקדושין (כה): צהמה גסה נקנית צמסירה] והדקה צמשיכה וצכר"א צעלמ"א הוא דהא אורחה צהכי והא אורחה צהכי: **אחזה** הלוקח: **צעלפה**. צרגלה צמזמות המוכר: **וצשליף**. אמתחת וקשור לצהמה ואפי"פ שלא הזויה ממקומה קנאה: **כ"ז**. דקה נקנית צמשיכה: **יד ורגל**. היינו משיכה כל שהוא כרב: **מלא קומסה**. דהיינו עקירת ארבע רגליה: **צדוספה קיימא**. גוף הצהמה לא זוה ממקומה שהרי נשען על אידך יד ורגל שלא עקרה: **גדה כולה**. גס ראשה השני נמשך ממקוס שהיה שם: **אידך**. יד ורגל נמי למיעקר קיימי וכמי שהיא עוקרת דמי ויכ"ח דעקרה ארבעתן היינו עקירת כולה חוץ למקומה אבל ספינה דכי עקר לה משהו לא מנייל"ל מיעקר כולה ממקומה הלכך אי משיך לה כולה קני ואי לא לא: **לימא**. רצ ושמואל כהני תנאי דלקמן: **ואוסויה**. שטר חוב שמוכרו או נותנו לחבירו כדי לקנות את השטר ואת החוב צכמוצו קני ליה צמשיכה כשיבא לידו שימסור"ו לו המוכר: **ובצטר**

וקנסתי מיסה. והיינו מופיך הקצר שהוא חלול כמו תוף: **נקראו על שמו**. שיהא שמש ה': אל תקרי. ה' שמה אלה ה' שמה: **לומר לפניהם**. מללכיס יאמרו: **שמע מינה**. מדקדמני עיבא להעלאת ירושלים דהוי עיבא לתלא פרסי: **מילי**. מארעא: **למוד את ירושלים**. לעשותה קטנה: **פרוות ששז ירושלים**. מה פרוות הללו אין להן שיעור צנין ישובן אלא כמה שרצוין צונין אף ירושלים כן: **אמר ריש לקיש**. ירושלים דהויא תלתא פרכי עמיד הקצ"ה להוסיף צה מגדלים צאלף פעמים בחשבון קפ"ל וגינאות צאלף פעמים טפ"ף. כל הני גימטריאות הן והאי דהאר"ך בצמינין כי האי גוונא היינו משום ללשון הגון הוא בעירס צלא חשבון וסד החשבון צמיצה המתפעלת: **אלף ושני שיל"ה**. שנים ואלף פעמים בחשבון גימטריא שיל"ה: **ליו"ט**. גימטריא הוא: **טוטפראות**. קטנים מצירניות: **הכי גרסינן ק"פ אלף שוקים של מוכרי ליקי קדירה**. מין ממלכ: **שלש ושלישים פעמים**. פשטיה דקרא מיירי צמל"ה והכא יתורא דכתיב פעמים קדיש דמשמע ג' ירושלים וככל אחת שלשים פעמים זו למעלה מזו אי נמי פעמים זה ע"ג זה בצלשים ^(א): **אס ירושלים**. דלעולם הצא גדולה צארוך כשלש ירושלים שהיתה ככר: **כל אחת ואחת יפו צה**. בכל צית וצית שלשים מדורות למעלה זה על גב זה: **אימער ספינה**. מאימתי מהא קנייה ללוקח שלא יוכל מוכר לחזור צו דהא צמטלטלין אין מעות קונות אלא משיכה או רשות: **כל שהוא**. טפח או חזי טפח: **עד שימשוך את כולה**. שיבא סוף הספינה צמקוס שהיה ראשה עומד דהיינו שעקרה כולה חוץ למקומה: **כ"ז**. צהמה גסה נקנית צמסירה ^(א) [דמתן צפרק ראשון דקדושין (כה): צהמה גסה נקנית צמסירה] והדקה צמשיכה וצכר"א צעלמ"א הוא דהא אורחה צהכי והא אורחה צהכי: **אחזה** הלוקח: **צעלפה**. צרגלה צמזמות המוכר: **וצשליף**. אמתחת וקשור לצהמה ואפי"פ שלא הזויה ממקומה קנאה: **כ"ז**. דקה נקנית צמשיכה: **יד ורגל**. היינו משיכה כל שהוא כרב: **מלא קומסה**. דהיינו עקירת ארבע רגליה: **צדוספה קיימא**. גוף הצהמה לא זוה ממקומה שהרי נשען על אידך יד ורגל שלא עקרה: **גדה כולה**. גס ראשה השני נמשך ממקוס שהיה שם: **אידך**. יד ורגל נמי למיעקר קיימי וכמי שהיא עוקרת דמי ויכ"ח דעקרה ארבעתן היינו עקירת כולה חוץ למקומה אבל ספינה דכי עקר לה משהו לא מנייל"ל מיעקר כולה ממקומה הלכך אי משיך לה כולה קני ואי לא לא: **לימא**. רצ ושמואל כהני תנאי דלקמן: **ואוסויה**. שטר חוב שמוכרו או נותנו לחבירו כדי לקנות את השטר ואת החוב צכמוצו קני ליה צמשיכה כשיבא לידו שימסור"ו לו המוכר: **ובצטר**

עה: המוכר את הספינה פרק חמישי בבא בתרא

מסורת הש"ס

(א) נילקוט ימיה כג. כמו ד"ס אוחא א"ר שמואל בר חמני א"ר יוחנן. (ב) ס"א ולצוי, (ג) קדושין כג: ע"ש [מוספתא דקדושין פ"א ע"ש]. (ד) [מוספתא דקדושין פ"א, (ה) כ"ה בדפו"ו, (ו) ז"ל שימטריא מהרש"א אולם עיין קרני דלס,

◆◆◆

תורה אור השלם

1 וקרא יי על כל מבח דר ציון ועל מקראת עין יומם ועין ונגה אש להבה לק"ה כי על כל כבוד וק"ה

ישעיהו ד ה
כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו וצאתיו אף עשיתיו: ישעיהו מג ז
3 כמיו חישע ויודיה וישראל ישכן לבטח וזה שמו אשר יקראו יי: יסעיהו כו ז
4 סביב שמה עשר אלה ושם העיר מיום יי שמה: יחזקאל מה לה

5 וק"ה הנשאר בציון והגורר בירושלם קדוש יאמר לו כל הכותוב לחיים בירושלם: ישעיהו ד ג
6 יסוב כל הארץ כערכה מצבע לרמון נגב וירושלם וראמה ושבחה תחיה למשער בנימן עד מקום אשר תראשון עד שער הפנים ומגדל הנגביל עד קבר המלך: וכתיב יד י
7 מי אלה קבע תעופיה וכוניסו אל ארבותיהם: ישעיהו ט ח

8 ואמר אנה אתה הלך ויאמר אליו למד את ירושלם לראות כמה וקרה וקמה ארבה:

9 ויאמר ארץ לך דבר אל הגער הלו לאמר פירות חשב ירושלם מרב אדם ובהמה בחובה:

וכתיב ח ב
10 והצלעות צלע אל צלע שולש ושלוש פעמים וקאת בקיר אשר לבית לצלעות סביב סביב לחיות אוחוים ולא יהיו אוחוים בקיר הבית: יחזקאל מא ו

◆◆◆

הגהות הב"ח

(א) אלא המומתין לה שנאמר ועל מקראיה ואמר רבה: (ב) שם א"ר לוי ואיתימא א"ר פפי משום: (ג) רשב"ג ד"ה שלש וששים וכו' בשלשים ירושלים הסיד: (ד) תוס' ד"ה טפף: נ"ב ע"י צנעון עין טפף: (ה) ד"ה קפל וכו' עמודין חזקים עשויין למגדלין ולבנין נטות מלאמר כאלמ. כ"ב אגדת חוית של צר קפלא: (ו) בא"ח פרשיות של תורה נדרשות:

◆◆◆

מוסף מסורה

א. ולא קתני מסרה לו בטפלה ובשערה. י"ן.
ב. כלומר שהרי במצוות חפש בה והיינו לשון מטייה. י"ן. [ו]לאו אדם המוסר קאמר, אלא כאדם. מנזין. ג. עין צ"ן.
ד. אלמא אילו עקרה ידיה ורגליה דלא בדוכתא קיימא בהכי טגי לר' אחא. רעב"ט.